

KESKKONNASÕBRALIKUD SUUNISED

PRAKILINE JUHEND ÜRITUSTE KORRALDAMISEKS

Need suunised on välja töötatud keskkonnasõbralike avalike ürituste projekti raames, mida rahastatakse Eesti-Läti koostööprogrammist. Suunised annavad edasi autori seisukohti. Programmi korraldusasutus ei vastuta selle eest, kuidas järgnevat teavet kasutatakse.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
KONTROLLNIMEKIRI „Kas on täidetud keskkonnasõbraliku(ma) ürituse põhinõuded?“	4
ERINEVAID NÄITEID	5
NÄIDE NR 1. Siseruumides toimuv üritus, nt koolitus	6
NÄIDE NR 2. Väliüritus, nt muusika- või toidufestival	7 - 8
NÄIDE NR 1. Siseruumides toimuv üritus, nt koolitus	9
NÄIDE NR 2. Väliüritus, nt muusika- või toidufestival	10 - 11
TOIMUMISPAIGA JA MAJUTUSKOHA VALIK	12 - 13
JÄÄTMEKÄITLUS	14 - 15
TOTLUSTUS	16
MUUD OSTUD JA VAHENDITE KASUTAMINE	17
TEABEVAHETUS	18
TRÜKKIMISEKS MÕELDUD SILDID	19
Fotogalerii / ideegalerii / negatiivsed näited	20
KASULIKUD LINGID: TEENUSEOSUTAJAD	41

SISSEJUHATUS

Võib öelda, et kõige keskkonnasõbralikum üritus on see, mida ei toimugi [Ürituste korraldamine säästvalt. Praktiline juhend. II väljaanne. Meegan Jones.]. 21. sajandil korraldatakse kõikjal maailmas pidevalt väga erinevaid üritusi.

Ükskõik, kas tegu on perekondliku kogunemise, pulma, konverentsi, rahvusvahelise näituse või muusikafestivaliga ning olenemata ürituse suurusest ja olemusest, on peamine märksõna säästvus. Kõigi ürituste käigus kasutatakse loodusvarasid ning tekitatakse heitmeid ja erinevat liiki prügi. Juba ühe ürituse keskkonnajalajalg võib kujuneda tohutult suureks, kui võtta arvesse kõiki selle tahke.

On tähtis mõista ja meeles pidada, et ürituse korraldamine või sellel osalemine hõlmab palju enam kui vaid ürituse keskkonnaaspekte ning sellega kaasneda võivat positiivset ja negatiivset mõju.

Kuigi kõik üritused on erinevad ja seetõttu ei ole võimalik neid täpselt ühtmoodi kavandada, saab neid siiski rühmitada teatud ühisjoonte alusel.

Andsime keskkonnasõbralike ürituste projekti raames oma panuse mitmesuguste ürituste korraldamisse ning aitasime pöörata tähelepanu tahkudele, mis muudavad ürituse keskkonnasõbralikumaks. See praktiline juhend annab ülevaate keskkonnasõbralike ürituste korraldamise heast tavast. Üritused on rühmitatud nelja juhtumianalüüsi alla.

Kui teil seisab ees ürituse korraldamine, juhinduge analüüsist, mis sarnaneb kõige rohkem teie ettevõtmisega. Tehke kindlaks, millisele valdkonnale soovite keskenduda, ja tutvuge üksikasjalikuma teabega, mis on esitatud juhendi teises osas.

KUIDAS SEDA JUHENDIT KASUTADA?

1. ETAPP:

valige sobiv juhtumianalüüs

2. ETAPP:

tutvuge positiivsete näidetega.

3. ETAPP:

koguge rohkem teavet ja nõuandeid valitud valdkonna kohta.

4. ETAPP:

otsige uusi ideid ja trükkige sildid oma ürituse jaoks

* Ürituste korraldamine säästvalt. Praktiline juhend. II väljaanne. Meegan Jones.

KONTROLLNIMEKIRI

„KAS ON TÄIDETUD KESKKONNASÕBRALIKU(MA) ÜRITUSE PÕHINÕUDED?

Küsimus

JAH

EI

EI
KOHALDU

PRÜGI

1. Kas üritusel saab prügi sorteerida?

2. Kas prügikastidel on selged ja arusaadavad sildid (eri keeltes ja piltsümbolitega)?

3. Kas on kindel, et üritusel ei kasutata ühekorraldrikuid vms?

4. Kui ühekorraldrikute vms kasutamist pole võimalik vältida, siis kas need on kompostitavad?

5. Kas pakendite vähendamiseks on tooteid tellitud hulgi?

TOITLUSTUS

6. Paluge MITTE pakkuda pudelivett.

7. Kas olete palunud osalejatel võtta kaasa korduskasutatavad veepudelid?

8. Paluge veeklaase mitte eeltäita

9. Kas pakutakse ka täistaimetoitlastele sobivat toitu?

10. Kas olete palunud kasutada säästvalt toodetud kohalikke toiduaineid?

11. Kas olete palunud kasutada õiglasest kaubandusest pärinevat kohvi ja teed?

12. Kas olete palunud annetada toiduülejäägid heategevuseks?

MATERJALID JA OSTUD

13. Kas silte ja materjale saab korduskasutada?

14. Kas olete valinud keskkonnahoidlikud ja säästvalt toodetud meened ja kingitused, mida saab kasutada rohkem kui üks kord?

15. Kas on olemas koht, kuhu saab jätta ebavajalikud materjalid ja asjad ning kuhu osalejad saavad pärast ürituse lõppu nimesildid tagastada?

TRANSPORT

16. Kas olete osalejatele andnud teada, kuidas tulla kohale ühistranspordiga, või kas olete kutsunud neid üles kasutama mitme peale ühte autot?

17. Kas olete pannud käima eribussi ja/või teavitanud osalejaid muudest transpordivõimalustest (kutsunud neid üles tulema kohale jalgsi või jalgrattaga)?

TEABEVAHETUS

18. Kas olete mõelnud, milliseid keskkonnateemalisi sõnumeid soovite avalikkusele edastada ning kuidas tutvustada osalejatele üritusega seoses tehtud keskkonnasõbralikke valikuid?

19. Kas olete kindlaks teinud peamised isikud, kellega teil tuleb erinevatest aspektidest rääkida?

ERINEVAID NÄITEID

Järgnevalt on esitatud ülevaade kõige levinumatest üritustest, mida korraldatakse. Nagu te kindlasti olete ka ise aru saanud, on raskused, millest teil tuleb ürituse keskkonnasõbralikumaks muutmiseks üle saada, sageli üsna sarnased. Seepärast on tähtis mõista, milliste peamiste probleemidega tuleb eri oludes arvestada. Erinevus seisneb probleemide tähtsuse järjekorda seadmises ja selles, millised aspektid on teie kontrolli all või millistes valdkondades te suudate ja tahate midagi ära teha. **Teilt ei oodata, et peaksite suutma tulla toime kõigi aspektidega korraga!**

Põhivaldkonnad, millele tähelepanu pöörata, on erinevate ürituste korral enamasti ühed ja samad.

Toimumispaiga ja majutuskoha valik

Transport (ligipääsetavus)

Prügi sorteerimine

Toitlustus

Muud teenused ja ostud
/toitlustajad, trükkimine,
kingitused ja auhinnad, reklaam/

Teabevahetus

<p>—</p> <p>NÄIDE NR 1. Siseruumides toimuv üritus, nt koolitus</p>	<p>—</p> <p>NÄIDE NR 2. Väliüritus, nt muusika- või toidufestival</p>
<p>—</p> <p>NÄIDE NR 3. Spordiüritus, nt orienteerumismäng</p>	<p>—</p> <p>JUHTUMIANALÜÜS NR 4. Siseruumides toimuv mess</p>

JUHTUMIANALÜÜS NR 1

SISERUUMIDES TOIMUV ÜRITUS, NT KOOLITUS

TOIMUMISKOHT, MIS MAHUTAB 50–200 OSALEJAT

ASUKOHT LINNAS

TOITLUSTUS

/kohvipausid, lõuna- ja/või õhtusöök/

KÜLALISED JA ESINEJAD VÄLISRIIKIDEST

ETTEKANDED, BROŠÜÜRID JA KINGITUSED

Näiteid selle kohta, mis aitas muuta Valmiera ärikonverentsi keskkonnasõbralikumaks

Transport:

Et osalejad ei peaks igaüks eraldi autoga konverentsile sõitma, toodi nad Riiaast kohale eribussiga ja viidi sellega ka pärast tagasi. See on hea viis kasvuhooonegaaside heite vähendamiseks.

Kompostitavad taldrikud:

Üritusel kasutati plasttaldrikute asemel kompostitavaid taldrikuid. Need on biolagunevad ja neid võib panna muude biojäätmete hulka.

Kohalikud toiduained (ka täistaimetoitlastele).

Keskkonnamõju seisukohalt on parem valik eelistada kohalikke/hooajalisi toiduaineid ja pakkuda taimetoitu.

Prinditud jaotusmaterjalide vältimine:

Mis puutub paberi säästmisesse, siis enamasti pole tarvis kõigi ettekannete materjale printida ja koostada konverentsikausta – need saab elektroonilisel kujul edastada enne või kohe pärast üritust.

Papist nimesildid:

Et kasutada vähem plasti, trükiti nimesildid papile, mida saab kergesti ringlusse võtta.

Konverentsi põhiteemaga seotud keskkonnaprobleemide tutvustamine:

Osalejate keskkonnateadlikkuse suurendamiseks esines asjatundja ettekandega plasti ja selle mõju kohta. Osalejatel oli võimalus vaadata keskkonnaprobleeme käsitlevat installatsiooni „Päästke meie paradisi“.

JUHTUMIANALÜÜS NR 2.

VÄLIÜRITUS, NT MUUSIKA- VÕI TOIDUFESTIVAL

30 000 KÜLALIST,
50–60 ESINEJAT

ELAV MUUSIKA,
ÕPITOAD JA
ETTEASTED

TOITLUSTAJAD

TELKIMINE JA
PARKIMINE

Häid näiteid Viljandi pärimusmuusika festivalilt

Ringlustopsid:

Festivalikülalised said osta korduskasutatavaid topse või neid laenutada, makstes selleks pandiraha, mis neile topsi tagastamisel tagasi anti. See aitas vähendada ühekorra-plasttopside kasutamist festivalil, sest enamiku toitlustajatega oli kokku lepitud, et nad müüvad jooke ka korduskasutatavatesse topsidesse.

Kompostitavad taldrikud:

IKorraldajate toitlustusalas pakuti meeskonnaliikmetele ja vabatahtlikele toitu ja jooki kompostitavatest taldrikutest (kasutati ka kompostitavaid söögiriistu) ja topsidest.

Prügi sorteerimine:

Festivali korraldajad olid hoolitsenud ka selle eest, et oleksid olemas prügi sorteerimise punktid, mis olid tähistatud selgete siltidega eri keeltes. Samuti koguti toitlustajatelt plast- ja papp-pakendeid, et need uuesti ringlusesse võtta.

Materjalide korduskasutamine festivalisiltide jaoks:

Kasutati eelmistel festivalidel käigus olnud T-särke, silte ja muid materjale.

Transport:

Festivalile sai tulla rongiga, mis on kõige keskkonnasäästlikum valik. Jalgrataste jaoks oli olemas parkla, kuhu oli mugav rattaid jätta. Kuna festival toimus linnas, sai naaberlinnadest tulla kohale ka bussi või muu ühistranspordivahendiga.

Tegevused keskkonnateadlikkuse suurendamiseks:

Külalised said proovida mitmesuguseid tegevusi, et viia end kurssi keskkonnateemadega. Näiteks korraldati prügisorteerimismänge ning oli olemas päikesepaneelide ja elektrit tootvate jalgratastega energiapunkt. Osalistele oli avatud ka keskkonnaprobleeme käsitlev installatsioon „Päästke meie paradüüs“.

JUHTUMIANALÜÜS NR 2.

VÄLIÜRITUS, NT MUUSIKA- VÕI TOIDUFESTIVAL

Häid näiteid Viljandi pärimusmuusika festivalilt

Veevõtukohad:

Festivalialal olid olemas veevõtukohad, kus sai täita korduskasutatavaid pudeleid. See on väga mugav ja menukas lahendus.

Säästvusnõuded toitudele:

Toitudele olid kehtestatud kindlad nõuded, mille täitmisel oli võimalik konkursivoorus teenida suurim võimalik punktisumma. Näiteks mahe- või muu säästvat edendava määrgisega toiduainete või biolagunevate taldrivate kasutamine.

Teabevahetus:

Festival edastas osalejatele selge sõnumi, et üritust püütakse muuta aina keskkonnasõbralikumaks. Festivali kodulehel on keskkonnateemaline jaotis, kus avaldatakse artikleid selle kohta, mida on selles valdkonnas ära tehtud ja mida on edaspidi kavas ette võtta.

Examples of good practice from Tallinn/Tartu street food festivals

JUHTUMIANALÜÜS NR 3.

SPORDIÜRITUS, NT ORIENTEERUMISVÕISTLUS

 500 OSALEJAT	 STARDI- JA FINIŠIALA	 TOETAJATE ALA	 TOITLUSTUSALA
 KINGITUSED JA AUHINNAD	 KAARDID, KONTROLLPUNKTID JA SILDID		

Häid näiteid Seiklushundi üritustelt

Kompostitavad taldrikud:

Kompostitavate taldrikute, lusikate, topside jne kasutamine aitab vähendada plastijäätmeid, mis muidu läheksid muu prügi hulka, mis viiakse prügimäele või põletatakse ära. Kompostitavaid sööginõusid ja -riistu kasutatakse just seepärast, et need saab panna biolaguneva prügi hulka.

Prügi sorteerimine:

Eri suurusega üritustel kasutatakse erineva otstarbega ja eri koguses prügikaste. Iganädalastel orienteerumispäevadel piisab üld- ja plastijäätmete jaoks mõeldud prügikastidest. Suurematel üritustel on olemas prügikastid ka biolagunevate taldrikute, ringlussevõetavate pudelite, pakendite ja üldjäätmete jaoks. Samuti koguvad korraldajad paberit ja pappi, kuigi see toimub kulisside taga. Prügikastide arv sõltub osalejate hulgast. Samuti tuleb tähelepanu pöörata sellele, kuidas tühendada võistlusrajal olevaid prügikaste, kuidas korjata kokku joogitopsid jne.

Võistlussärk ei ole hinna sees:

Paljudel spordiüritustel saab osalemistasu maksmisel kaasa tasuta võistlussärki, mis aga tähendab, et aja jooksul koguneb osalejatel riidekappi suur hulk särke, mida nad enam kunagi ei kannu. Seiklushundi üritustel ei ole võistlussärk hinna sees, vaid osalejad saavad ise otsustada, kas nad soovivad särki või mitte – kui nad seda ei vaja, saavad nad ületarbimise vältimiseks teha keskkonnasäästliku valiku.

Paberi korduskasutamine:

Vanu A4-formaadis orienteerumiskaarte kasutatakse kordustrukkimiseks või kogutakse need pikema aja jooksul kokku ja viiakse vastuvõtupunkti.

Haaknõelad:

Tähelepanu on pööratud isegi nii väikeste ja esmapilgul tähtsusetute asjade kogumisele nagu haaknõelad, mida kasutatakse võistlusnumbrite kinnitamiseks. Samuti ei ole palju palutud osalejatel endil kodust haaknõelad kaasa võtta.

Kogemuste jagamine teistega:

On olemas Seiklushundi keskkonnablogi, mis annab ülevaate pingutustest, mida on tehtud, et muuta üritusi aina keskkonnasõbralikumaks. Eestikeelset blogi saab lugeda internetiaadressil

<http://roheline.ee/projektid/keskkonnasobralikud-avalikud-uritused/blogi-seiklushundi-rohelised-sammud/>

JUHTUMIANALÜÜS NR 4.

SISERUUMIDES TOIMUV MESS, NT ÕPILASTE TEADUSFESTIVAL

Korraldaja: Eesti Teadusagentuur

ROHKEM KUI 2500
KÜLALIST JA 300
OSALEJAT

/nt õpilased, kes esitlevad oma
teadusprojekte, ja organisatsioonid,
mis tutvustavad oma tooteid ja
teenuseid/

TOITUMISKOHT, KUS
ON AVAR NÄITUSEALA,
RUUMID ÕPITUBADE
KORRALDAMISEKS JA
PÕHILAVA

TOITLUSTUSALA

KINGITUSED
JA AUHINNAD

TEABEMATERJALID,
REKLAAMID JA
VOLDIKUD

Häid näiteid 2018. aasta õpilaste [teadusfestivali](#)lt

Toimumiskoht:

Nõuded toimumiskohale olid ürituse olemusest lähtudes üsna spetsiifilised – näituseala, ruumid õpitubade jaoks, põhilava ja piisavalt ruumi külalistele – ning valik polnud kuigi lai. 2018. aasta õpilaste teadusfestival toimus Tartus ERMi peahoones, mis avati 2016. aastal. Kuigi see ei asu kesklinnas, on tegu moodsa hoonega, kus on olemas vajalik taristu. Muuseumihoone energiaklass on C, mis on sedavõrd suure ehitise kohta väga hea näitaja.

Transport:

Korraldajad pakkusid koostöös kohaliku omavalitsusega tasuta ühistransporti kesklinnast festivali toimumispaika. Festivali käepaelaga oli sõit ERMi tasuta. Kuna linnaliinibussi sõidugraafik ei olnud piisavalt tihe, tellisid korraldajad ka eribussi, mis viis külalised toimumiskohast kesklinna ja tagasi. Bussid vastavad Euro 6 normidele, mis tähendab, et need tekitavad vähem heitgaase. Euro 6 heitenormidele vastavaid busse kasutati ka osalejate sõidutamiseks festivali toimumispaigast majutuskohtadesse.

Toitlustus:

Muu hulgas pakuti õiglasest kaubandusest pärinevat teed ja kohvi, kohalikke toiduaineid ja täistaimetoitlastele sobivat toitu. Osaliselt oli tegu mahetoiduga. Toiduülejäägid koguti kokku ning anti lastele ja korraldajatele. Et suurendada teadlikkust kohalikest toiduainetest ja mahetoidust, jagati külalistele ja osalejatele kohalikke õunu ning toitlustusalas oli väljas teave toiduainete päritolu kohta.

Prügi sorteerimine:

Toimumiskohas oli olemas prügi sorteerimise süsteem, mis oli välja töötatud muuseumikülaliste vajadustest lähtudes. Et suurendada festivalil osalejate ja külaliste teadlikkust, oli üritusel mitmeid võimalusi prügi sorteerimiseks. Seepärast sõlmiti muuseumiga eraldi kokkulepe prügikastide tühjendamise kohta.

JUHTUMIANALÜÜS NR 4.

SISERUUMIDES TOIMUV MESS, NT ÕPILASTE TEADUSFESTIVAL

Korraldaja: Eesti Teadusagentuur

Häid näiteid 2018. aasta õpilaste teadusfestivalilt

Brošüürid:

Teabematerjalid telliti keskkonnasäästlikust trükikojast. Võimaluse korral kujundati plakatid ja mõned muud materjalid nii, et neid saaks kasutada ka järgmisel aastal.

Materjalide lauas oli eraldi koht, kuhu sai jätta materjalid, mida ei olnud enam vaja.

Kingitused:

Erilist tähelepanu pöörati sellele, et kingitused oleksid säästvad ja praktilised. Eelistati kingitusi, mis on otstarbekad (näiteks midagi söödavat või korduskasutatavad veepudelid või termosid) ning mida ei visata lihtsalt ära või mis ei jää riulile tolmu koguma.

Parimatele noortele teadlastele kingitud lilled olid Euroopa päritolu.

Korduskasutamine:

Väljapääsu juures oli laud, kuhu osalejad ja külalised said tagastada nimesildid, kavad ja kaelapaelad, et neid saaks järgmisel aastal uuesti kasutada. Neist toodi tagasi umbes 40%.

Teabevahetus:

Ürituse kodulehel on eraldi jaotis pingutuste kohta, mida on tehtud, et üritus oleks veelgi keskkonnasõbralikum. Sellekohast teavet edastati ka meediakanalites, näiteks väliplakatil ja Facebooki postitustes. Üritusel olid väljas mitmed sildid, mis tutvustasid osalejatele ja külalistele selle ettevõtmise keskkonnapüüdlusi, ning samuti oli avatud keskkonnateadlikkuse suurendamise ala, kus sai mängida prügisorteerimismängu, vända elektrit tootval jalgrattal ja kontrollida oma tarbimisharjumusi.

TOIMUMISPAIGA JA MAJUTUSKOHA VALIK

Ürituse planeerimisel on toimumispaik üks esimesi asju, mis tuleb paika panna. Kohal või ruumidel on oma osa ürituse säästvuseesmärkide saavutamisel. Kui korraldate üritust kohas, mida haldab keegi teine, on enamik tavalisemaid säästvusega seotud asjaolusid ja nende mõju ehk teie kontrolli alt väljas. Kuid siiski tuleks pidada meeles mõnda põhiaspekti ning esitada endale või teenuseosutajale järgmised küsimused (olenevalt sellest, kui süvitsi soovite minna).

- Kas toimumiskohas/hoones on keskkonnajuhtimissüsteem?
- Kas hoonel on keskkonnahoidliku või säästva ehitise tunnistus?
- Tehke kindlaks, milline on toimumiskoha peamine energiaallikas (taastuv versus taastumatu energia).
- Kas on olemas hästi toimiv ühistranspordisüsteem, mida osalejad saavad kasutada?
- Kuidas toimub jäätmekäitlus? Kas selleks on omavalitsuse tasandil olemas toimivad süsteemid ja kas neid kasutatakse ka ürituse toimumiskohas? Kas on ettevõtteid, mis pakuvad tugiteenuseid liigiti kogutud prügi uuesti ringlusse võtmiseks ja käitlemiseks?
- Vesi ja veega varustamine: kas kraanivesi on joodav?
- Hanked: kas toimumiskohas kasutatakse keskkonnasäästlikke puhastusvahendeid, korduskasutatavaid nõusid jne?

Koolituse jaoks on ideaalne toimumispaik, mis on kergesti ligipääsetav ja kuhu jõudmiseks on mitu transpordivõimalust. Ürituse toimumispaik on väga tähtis, sest eesmärk on hoida nii väike kui võimalik nende inimeste osakaal, kes tulevad kohale autoga. Kui on tegu riigisisese üritusega, tuleb enamik osalejaist samast linnast ja ümberkaudsest piirkonnast. Kui eelistate bussi- või rongijaama läheduses paiknevat kohta, on neil mugavam tulla pigem bussi või rongi kui autoga.

Majutusvajadus sõltub tavaliselt ürituse pikkusest, aga pidage meeles, et teil tuleb leida sobiv majutuskoht (nt hotell), mis vastab ka kõigile muudele vajadustele. Kui üritust ei saa pidada samas kohas, tutvuge muude võimalustega, pidades silmas, et koolituse toimumispaik ja majutuskoht peaksid asuma nii lähestikku kui võimalik.

TOIMUMISPAIGA JA MAJUTUSKOHA VALIK

Kui soovite leida keskkonnahoidlikku ja säästuspõhimõtteid järgivat hotelli või muud asutust, veenduge, et sellel on roheline võtme märgis.

Selle maineka ökomärgise pälvinud turismiasutuste tegevus vastab rangetele keskkonnanõuetele. Rohelise võtme märgisega liitunud asutused tagavad oma klientidele, et just neid eelistades annavad nad oma panuse keskkonnahoidlikkuse ja säästvuse edendamisse.

Enne tuleks kindlaks teha, kas ürituse toimumiskohas järgitakse keskkonnasõbralikke tavasid või mis veelgi parem, kas rakendatakse keskkonnajuhtimissüsteemi, näiteks EMAS või ISO 14001. Tutvuge kõigi teenustega, mida teil läheb koolituse jooksul vaja, ja arutage läbi keskkonnasõbralikud variandid, sest vastasel juhul võib teid oodata ebameeldiv üllatus, kui ei suudeta teie soove täita. Samuti võite lähemalt tutvuda hoone energiatõhususe näitajatega.

JÄÄTMEKÄITLUS

See on suurepärane, kui toimumiskohas on olemas jäätmekäitlussüsteem. Vastasel juhul pole teil selles valdkonnas ehk kuigi palju valikuvõimalusi. Sõltuvalt ürituse tüübist peaksite alati kaaluma jäätmekäitlusega seotud aspekte

Paljudel üritustel tekib toitlustamise ja toimumiskoha ettevalmistamise (sh kaunistused ja lavakujundus) tõttu tohutus koguses prügi.

Allpool on esitatud mõned nõuanded,

**KUIDAS LUUA ÜRITUSEL
JÄÄTMEKÄITLUSSÜSTEEM.**

1. Selgitage välja, mis laadi prügi ürituse jooksul tekib.
2. Kui palju seda on?
3. Mis laadi prügikastid sobivad üritusele kõige paremini?
4. Mitut liiki prügi hakatakse koguma?
5. Et prügikaste oleks kerge leida, tähistage need selgete siltide ja kindlate tunnusvärvidega.
6. Koondage eri prügiliikide jaoks mõeldud prügikastid ühte kohta ja paigutage need sinna, kus liigub eriti palju inimesi
7. Veenduge, et prügikastide täituvust kontrollitakse regulaarselt ja et neid tühjendatakse.
8. Parima tulemuse annab see, kui vabatahtlikud aitavad osalejatel prügi õigesti kastidesse visata.

JÄÄTMEKÄITLUS

Mõelge oma ürituse sihtrühmale. Kui korraldate rahvusvahelist üritust, peaksid sildid olema eri keeltes ja piltsümbolitega.

Kui tegu on väliüritusega, peaks olema võimalik prügikaste kinni katta, sest vastasel korral saavad kogutud jäätmed märjaks ja neid pole võimalik enam ringlusesse võtta.

Samuti on tähtis kaasata ürituse jäätmekäitlussüsteemi planeerimisse ja rakendamisse meeskonnaliikmed ja sidusrühmad. Esmalt õpetage oma töötajatele ja vabatahtlikele, kuidas prügi sorteerida ja selles valdkonnas osalejaid või külalisi harida.

Prügikaste peaks tühjendama õigel ajal ja samuti peaks olema piisavalt varuprügikaste. Samuti mõelge sellele, kuidas korraldada ürituse toimumiskohas prügikastide tühjendamine.

Tehke kindlaks, mis saab prügist edasi pärast seda, kui olete selle käitlusettevõttele üle andnud.

Väliürituste korraldajad peavad arvestama, et sellistel ettevõtmistel tekib spetsiifilist laadi prügi, ning kui vajalikud tingimused puuduvad, tuleb üles panna sanitaarsüsteemid (tualetid, kätepesu- ja dušipunktid). Küsige nõu ja abi teenuseosutajatelt.

ENERGIA JA TRANSPORT

Kui korraldate rahvusvahelist koolitust, saabuvad osalejad ja esinejad tõenäoliselt lennukiga. Kui eelarvesse on arvestatud ka esinejate tasud ja sõidukulud, võite pakkuda välja, et maksate ise rongi- või laevapiletite eest (kui sõit on mõistliku pikkusega). Samuti võib toimumiskoha valida eesmärgiga optimeerida vahemaad, mis osalejatel tuleb kohale jõudmiseks läbida.

Kui korraldate festivali või muud samast üritust, kus on palju külalisi, on mõistlik edendada autode ühiskasutust ning leppida ühistransporditeenuse osutajatega kokku, et sõit on külalistele tasuta (selle eest maksab korraldaja) või soodushinnaga.

Enne kui hakkate üritust korraldama, tuleks alati kaaluda, kas on ehk võimalik piirduda kõige keskkonnasõbralikuma ja säästvama võimalusega, milleks on koosolek virtuaalkeskonnas. Kasvuhoonegaaside ja muude sõiduga seotud heitmete vähendamiseks võiks ühe võimalusena mõelda videokonverentsi pidamise peale. See on sageli iseäranis hea valik väiksemate ürituste korral.

TOITLUSTUS

Ürituse jaoks **toitlustusteenuse** tellimisel tuleb teil oma soovidest ja eelistustest üsna varakult teada anda. Et teha keskkonnasäästlikke valikuid, tuleb teil teha teatud otsuseid. Esiteks võib kohalike toiduainete, hooajaliste puuviljade jne tellimiseks kuluda oodatust rohkem aega ning arvestage, et oma aja võtab ka täpse menüü koostamine ja õigete koostisainete leidmine.

Järgnevalt on esitatud mõned nõuanded,

MIDA PIDADA SILMAS ÜRITUSE JAOKS TOITLUSTUSTEENUSE TELLIMISEL.

1. Pakkuge ka toite, mis sobivad taime- ja täistaimetoitlastele
2. Eelistage kohalikust ja hooajalisest toorainest mahetoitu, mis on GMO-vaba ja valmistatud õiglasest kaubandusest pärinevatest koostisainetest.
3. Vältige pudelivett ja kasutage selle asemel kraanivett. Kui see pole mingil põhjusel võimalik, eelistage suuremaid klaasist veepudeleid.
4. Paluge serveerida suhkrut, mett ja piima kaussides ja kannudes, mitte väikestes pakikestes (et mitte kasutada liiga palju pakendeid, aidates seeläbi vähendada jäätmete kogust).
5. Vältige ühekorraldrikute ja -söögiriistade kasutamist. Kui see pole võimalik, kasutage kompostitavaid² taldrikuid ja söögiriistu. Teine võimalus on nõudelaenutuse süsteem (nt annetatud lauanõudega), mis tähendab, et külalised laenutavad taldriku ja söögiriistad, kasutavad neid ning toovad need pestutena pärast tagasi.
² Kompostitav ja biolagunev ei tähenda ühte ja sama. Eelistage kompostitavaid tooteid, sest need lagunevad kompostimistingimustes umbes aasta jooksul looduses esinevateks ühenditeks.
6. Paluge toiduülejäägid kaasa võtmiseks kokku pakkida või küsige, mida nendega tehakse (kas need annetakse heategevuseks).
7. Veenduge, et toidujäätmed kogutakse kokku eraldi ja võetakse ringlusse.
8. Teavitage osalejaid, et üritusel on seoses toiduga tehtud vastutustundlik valik.

Kui korraldate üritust, kuhu tuleb palju toitlustajaid (nt toidumess või muusikafestival), **kehtestage kõigile toitlustajatele ühised reeglid.**

On aina tavalisem, et toitlustajate valimiseks korraldatakse konkurss, ning seega saavad korraldajad määrata tingimused, mis peavad kandideerimiseks olema täidetud. Näiteks et menüüs peab olema vähemalt üks toit, mis sobib täistaimetoitlastele, et tuleb kasutada kompostitavaid taldrikuid või panditaldrikuid.

Üritusel peaks pakkuma (tasuta) joogivett. Kui võimalik, peaks kasutama kohalikust veevarustussüsteemist pärinevat vett. Kui väliüritusel pole ühendust kohaliku veevarustussüsteemiga, saab joogivett tuua kohale suurtes mahutites. Külalisi peaks sellest teavitama enne üritust ja paluma neil kaasa võtta korduskasutatavad veepudelid.

MUUD OSTUD JA VAHENDITE KASUTAMINE

Ostudel ja materjalidel on üsna suur osa selles, kui säästvalt on üritus korraldatud. Ostuotsuseid tuleb teha ürituse kõigis etappides ja õiged valikud aitavad vähendada tarbimise mõju. Säästvuse edendamiseks kasutage materjale, mida saab uuesti ringlusse võtta, korduskasutage kõike, mida võimalik, eelistage mahetoitu ja õiglasest kaubandusest pärinevat toitu, ostke kohalikke tooteid ja aidake tagada töötajate heaolu. Samuti võiksite endalt küsida, kas kõiki neid asju on tõepoolest vaja – ehk saaksite hakkama ka ilma nendeta.

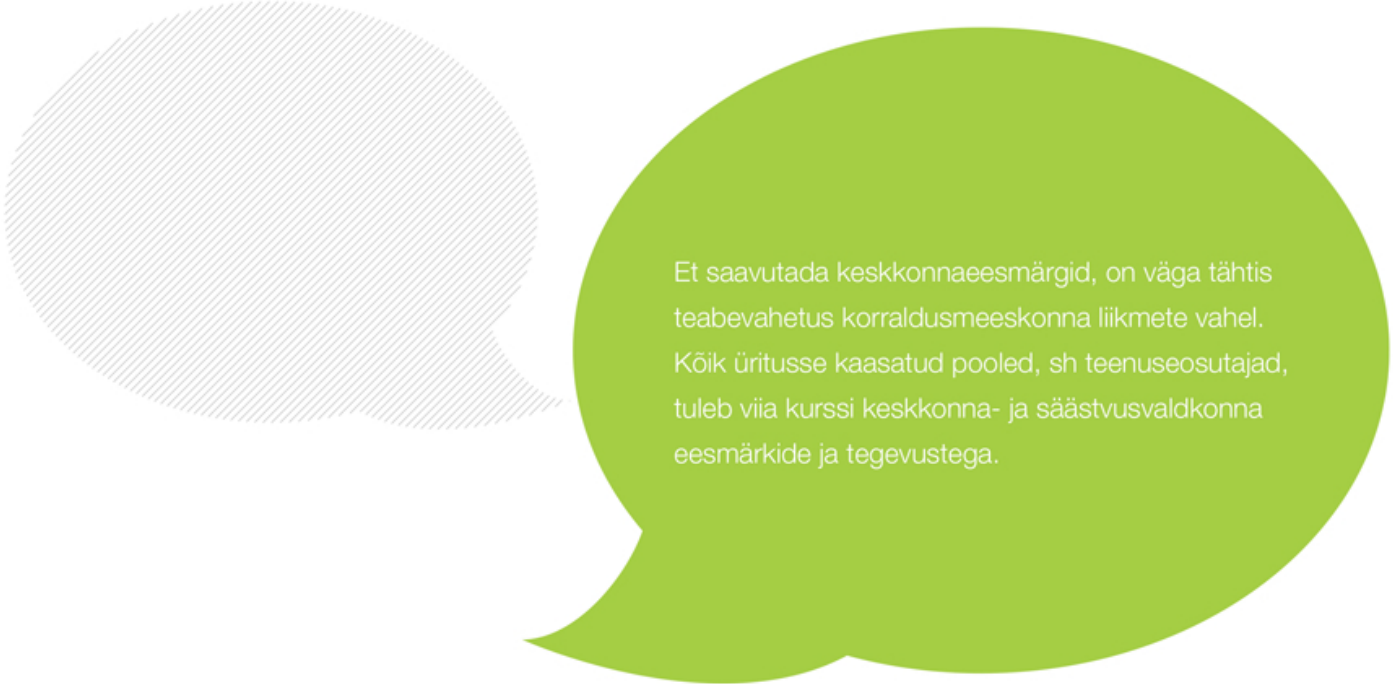
OSTUKÜSIMUSED:

1. Kust on see toode pärit?
2. Kes selle valmistas?
3. Millest see on tehtud?
4. Kuidas see on pakendatud?
5. Kuidas seda kasutusest kõrvaldada või kas seda saab mitu korda kasutada?

TOOTED, MIDA ÜRITUSTEL KASUTATAKSE:

1. Ürituse sümboolikaga tooted
2. Sildid, kaunistused ja plakatid
3. Paber ja trükmaterjalid
4. Piletid ja käepaelad
5. Puit, värvid ja puhastusvahendid
6. Reklaamtooted, kingitused, auhinnad ja meened
7. Toit-jook ja joogivesi
8. Sööginõud ja -riistad toitlustamiseks
9. Audio-videotehnika, taristu ja lavakujundus
10. Tarad ja piirded (turvalisuse tagamisel ja koristamisel)

TEABEVAHETUS

Et saavutada keskkonnanäesmärgid, on väga tähtis teabevahetus korraldusmeeskonna liikmete vahel. Kõik üritusse kaasatud pooled, sh teenuseosutajad, tuleb viia kurssi keskkonna- ja säästvusvaldkonna eesmärkide ja tegevustega.

Kui olete rakendanud abinõusid keskkonnasõbralikkuse suurendamiseks, andke ka osalejatele (ja laiemale avalikkusele) sellest teada.

Koostage kodulehel eraldi jaotis keskkonnasõbralike algatuste kohta. Kui reklaamite üritust Facebookis, edastage üleskutse autode ühiskasutuseks, juhtige tähelepanu ühistranspordi kasutamise võimalusele ning tehke postitusi üritusel kasutatava jäätmekäitlussüsteemi kohta (fotod prügikastidest ja teave selle kohta, kuhu visatakse millised jäätmed jne).

Eelneva teabe võib edastada ka ürituse kutses. Samuti valmistage toimumiskohas üles seadmiseks ette suunavad ja informatiivsed sildid (selle kohta, kust saab kraanivett, kuhu saavad külalised korduskasutuseks tagastada plastist nimekaardid jne).

TRÜKKIMISEKS MÕELDUD SILDID

Biojätmed

Organic
waste

Биоотходы

Komposteeritavad
nõud

Compostable
dishes

Биоотходы

Paber ja papp

Paper and
cardboard

Бумага и
картон

Pakendid

Mixed
recycling

Контейнерная
упаковка

Pakendid

Mixed
recycling

Контейнерная
упаковка

Joogitopsid

Disposable
plastic cups

Одноразовая
посуда

Olmejätmed

Non-recyclable

Смешанные
бытовые отходы

Panditaara

Deposit bottles

Залоговая тара

Patareid

Batteries

Батарейки

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Examples of how to communicate what you have done to make your event more environmentally friendly - e.g. at this event we are sorting waste, we encourage you to drink tap water, we offer fair trade tea/coffee/sugar

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Examples of how to communicate what you have done to make your event more environmentally friendly.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Environmental awareness-raising area for visitors: information about waste sorting and waste sorting game;
information brochures and leaflets about ecolabelled food.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Environmental awareness-raising area for visitors: "energy area", electricity generating bikes and competition to generate enough electricity to heat water to boiling point.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Environmental awareness-raising area for visitors: possibility for visitors to test their consumption habits and read about how to make more environmentally friendly choices.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Different choices you can make in the catering area: not so good ones vs better ones. It is better for the environment if you favour portions in bulk instead of many small packages.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

Fair trade tea/coffee/sugar and honey. An even better example would be if the sugar was not in small packages, but in a bigger bowl.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

PICTURES FROM YOUNG SCIENTISTS
FESTIVAL, ESTONIAN RESEARCH COUNCIL, 2018

More sustainable and practical gifts, and a drop-off area where participants can leave their name tags so that the organisers can reuse them.

/Pictures from Young Scientists Festival, Estonian Research Council, 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

EST-LAT PROGRAMME EU COOPERATION DAY
23 SEPTEMBER 2017

On 23 September 2017 in Ape and Vastse Roosa the Estonia-Latvia Programme celebrated cooperation between the two countries at a joint event entitled "Tour de LatEst on a kick-bike". For the third time, fans of kick-biking enjoyed the ride. In 2017 the "Tour de LatEst" cycling route and the Ape-Mõniste road were both explored. Estonians and Latvians, plus a few foreign guests, worked jointly on the revival of Ape Manor Park (Latvia) and then moved on to Vastse Roosa (Estonia) for workshops and to celebrate the day.

Coffee break without
disposable dishes.

Using refillable water containers
instead of bottled water.

Wooden plates.

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

EST-LAT PROGRAMME EU COOPERATION DAY
23 SEPTEMBER 2017

Waste sorting: multilingual signs are very useful at for international events.

/Pictures from EST-LAT Programm EU Cooperation Day 23.09.2017/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

EST-LAT PROGRAMME EU COOPERATION DAY
23 SEPTEMBER 2017

Environmental awareness-raising workshops: kids make crafts from recyclable materials;
DIY cosmetics.

/Pictures from EST-LAT Programm EU Cooperation Day 23.09.2017/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

VILJANDI FOLKLORE FESTIVAL | 26-29 JULY 2018

Waste sorting station.

/Pictures from Viljandi Folklore Festival 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

VILJANDI FOLKLORE FESTIVAL | 26-29 JULY 2018

Cup deposit system at the festival.

/Pictures from Viljandi Folklore Festival 2018/

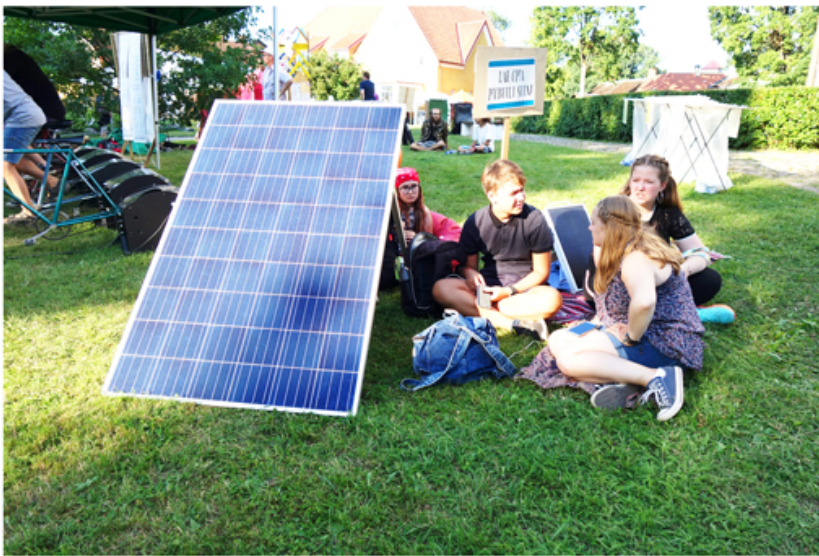
IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

VILJANDI FOLKLORE FESTIVAL | 26-29 JULY 2018

Energy area: awareness-raising and fun activities for participants.

/Pictures from Viljandi Folklore Festival 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

VILJANDI FOLKLORE FESTIVAL | 26-29 JULY 2018

Water bottle refill station.

/Pictures from Viljandi Folklore Festival 2018/

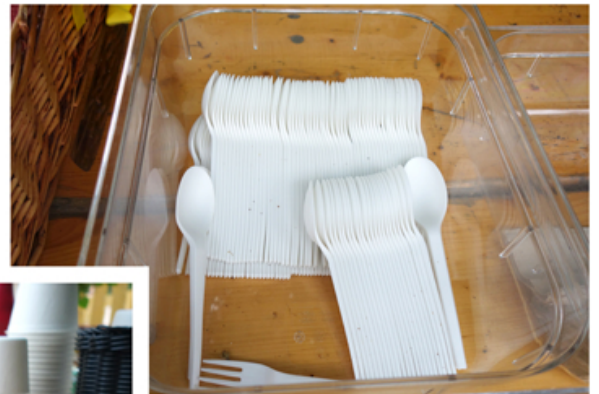
IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

VILJANDI FOLKLORE FESTIVAL | 26-29 JULY 2018

Compostable plates, cups and cutlery were used for catering in the team area.

/Pictures from Viljandi Folklore Festival 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

VILJANDI FOLKLORE FESTIVAL | 26-29 JULY 2018

Environmental awareness-raising activities during the festival: information about making better choices for the environment and thinking about the consequences of our actions.

/Pictures from Viljandi Folklore Festival 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

NGO SEIKLUSHUNT (SPORTS EVENTS)

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

OTHER EXAMPLES

Waste sorting and information stand.

/Tartu Street Food Festival 2018/

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

WASTE SORTING AT TARTU STREET
FOOD FESTIVAL 2018

IDEEGALERII

Good examples from events
"SMALL STEPS TO A GREENER EVENT"

WASTE SORTING IN TARTU NATURE HOUSE PARK DURING OUTDOOR EVENTS

KASULIKUD LINGID: TEENUSEOSUTAJAD

KINGITUSED

Enamiku reklaamiagentuuride valikus on ka keskkonnahoidlikke ja säästvaid variante.